

MILAN MALÝ

Z Tobrúku k RAF

Dita Edelmanová

Milan Malý

Z TOBRÚKU K RAF

Dita Edelmanová

Milan Malý

Z TOBRÚKU K RAF

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

Copyright © Dita Edelmanová, Vladimíra Podaná, 2024

Photos © rodinný archiv, Radek Gális a Jaroslav Sýbek, 2024

Drawing © Martin Ďásek, 2024

Cover art © Lukáš Tuma, 2024

Czech edition © Československá obec legionářská, Nakladatelství Epoque, Praha 2024

ISBN 978-80-87919-26-2 (Československá obec legionářská)

ISBN 978-80-278-0161-9 (Nakladatelství Epoque)

ISBN 978-80-278-1381-0 (pdf)

OBSAH

PŘEDMLUVA	6–7
ODVAHA PROTI OSUDU	8–11
Slovo úvodem	
Brněnské dětství Milana Malého	
LÉTA VÁLEČNÁ	12–99
Útěk do neznáma	
Komentář historika	
Výcvikový tábor Gedera	
Tobrúk	
Komentář historika	
Přiját do pilotní školy	
Chvilé volna	
Stal jsem se pilotem RAF	
Návrat domů	
Komentář historika	
POVÁLEČNÉ OBDOBÍ	100–125
Letiště Planá a založení rodiny	
Výcvik izraelských pilotů	
Propuštění z armády	
Komentář historika	
DOBA PERZEKUCE	126–133
Práce v civilu	
Pod dozorem Státní bezpečnosti	
DOBA UZNÁNÍ	134–173
Rehabilitace	
Setkání s izraelským prezidentem	
Setkání s královnou	
ZÁVĚR	174–181
PODĚKOVÁNÍ	182–183

PŘEDMLUVA

Vážení čtenáři,
sestry a bratři,

z knihy, kterou právě otvíráte, mám dvojí radost. Za prvé připomíná osobnost jednoho z našich druhoválečných hrdinů, bojovníka ze severní Afriky a pozdějšího stíhacího letce Milana Malého, kterému se, stejně jako jeho bojovým druhům, nevyhnula poúnorová perzekuce komunistickým režimem. Jeho příběh je o to zajímavější, že k boji za vlast se rozhodl jako 16letý mladík, tedy v době, kdy se měl věnovat studiu, volit si své budoucí povolání a „běhat za děvčaty“. Tehdejší doba ale tomuto nepřála, Milan Malý musel rychle dospět a dobrovolně se rozhodl riskovat svůj život v boji proti okupantům.

Za druhé je kniha důkazem toho, že naše činnost, včetně té publikační, má smysl. Když totiž autorka a vnučka Milana Malého Dita Edelmanová hledala způsob, jak knihu, která vznikla přepisem záznamů dědečkových vyprávění, vydat, seznámila se s našimi knihami. Po osobním setkání bylo jasné, že její dílo přesně zapadá do naší publikační činnosti a autorce se naopak líbila podoba našich knih a způsob, jak k jejich přípravě přistupujeme. Rychle jsme se dohodli a díky tomu si nyní můžete listovat životem Milana Malého. A to v této nelehké době, kdy je potřeba si všechny ty, kteří dobrovolně bojovali za svobodu a demokracii, připomínat a nezapomenout na jejich odkaz! K tomu, jak věřím, dopomůže i tato publikace.

plk. v. v. MUDr. Pavel Budinský, Ph.D., MBA
předseda Československé obce legionářské

ODVAHA PROTI OSUDU

ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA

Politický okres:

Brno.

Soudní okres:

145/65.

RODNÝ A KŘESTNÍ LIST

Svazek:

III.

strana:

16.

poř. čís.:

356.

Den, měsíc, rok	narození:	30. září 1923, t. j. roku tisícího devítistého dvacátého třetího	
	křtu:	7. října 1923.	
Místo narození, č. domu (soud. i polit. okres):	Brno, Měst. Pol. Brodčického ul. č. 23.		
JMENO A PŘÍJMENÍ KŘTĚNCE:	Milan Martin Malý		
Náboženství:	československé	Pohlaví:	mužské - ženské
Původ:	manxský		
OTEC (jméno a příjmení, náboženství, povolání, bydliště, místo narození a jména rodičů):	Josef Malý, továrnický dělník, Brno, Měst. Pol. Brodčického ul. č. 23, syn Václava Malého, dělníka a Marie, ro. Váňkové, Mat. 2. III. 1898 v Brně.		
MATKA (jméno křestní a rodné, náboženství, místo narození, jména, povolání a bydliště rodičů):	Marie, dcera Martina Jmce, šlechtaře a Anny, ro. Weinlichové, Mat. 26. V. 1894 v Brně.		
Jméno křtícího:	Václav Ševčík, kněz		
Lékař nebo porodní asistentka:	František Brzmiakov, ro. es.		
KMOTŘI:	Ludmila Linhartová, Měst. Pol. Mělnického ul. č. 29.		

9-10

10-11

Slovo úvodem

Brněnské dětství Milana Malého

STÁTNÍ ÚŘAD CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ V

Brno.

Slovo úvodem

Tato kniha se věnuje životnímu příběhu jedinečného muže – mého dědy Milana Malého, obránci Tobruku, který si vysloužil válečný titul „tobrúcká krysa“ a později se stal pilotem britského Královského letectva (RAF).

Jak již sám název napovídá, byla to dlouhá cesta, která začala útekem z Německa, kde byl proti své vůli nasazen na práci pro Německou říši. Dále se ocitl v tobrúcké poušti, kde zažil válku v první linii, poté byl přijat k RAF, dostal se do pilotní školy v Kanadě, kde prošel leteckým výcvikem a stal se stíhačem.

V knize se také dozvíte, jaký byl jeho návrat do vlasti, kde mohl hrdě sloužit ve službách československé armády jen malou chvíli. Dočtete se, jak se mu tehdejší vláda následně nevděčně odměnila za jeho služby v armádě a donutila ho ukončit jeho leteckou kariéru. Následovalo dlouhých čtyřicet let čekání, než mu vrátili zpět jeho čest.

Ačkoliv jsem od dětství věděla, že můj děda sloužil u letectva, bylo to téma, o kterém se doma nemluvílo. Obava ze zlovůle komunistického režimu, který pronásledoval západní piloty a jejich rodiny, vedla k nesdělování válečných vzpomínek a *de facto* neohrožení všech blízkých. Navíc se tehdejší společnost dělila na dva tábory. Jeden západní piloty obdivoval a druhý nenáviděl. Perzekuce tehdejší režim prováděl nejčastěji formou pracovního nebo kádrového postihu, často nejen přímo veteránů, ale také rodinných příslušníků. Dějepis za socialismu byl pro mě záhadou, neboť školní výklad událostí neodpovídal historickým skutečnostem, o kterých jsem slyšela doma. Děda například vyprávěl o osvobození Plzně americkou armádou v čele s generálem Pattonem, ale ve škole nám tvrdili, že Plzeň, stejně jako zbytek Československa, byla osvobozena sovětskou Rudou armádou.

A jak jsem se vlastně dostala k tomu, abych tuto knihu sepsala? Vše to byla shoda náhod. Bylo to v době, kdy se dědovi zhoršil zdravotní stav a začala jsem s ním trávit více času. Jak už to bývá, tak nemocní lidé ztrácí veškerý zájem a chuť do života. Jednoho dne jsem zjistila, že při prohlížení jeho válečného fotoalba se děda zasní a začal vzpomínat na své válečné kamarády, které viděl na starých zažloutlých fotkách. A to byl první podnět k tomu, abych se i já začala více zajímat o válečné téma. Při každé návštěvě jsme si společně prohlíželi fotky a já jsem trpělivě zapisovala jména všech kluků, na které si děda vzpomněl. Při těchto vzpomínkách vždy přidal nějakou příhodu, kterou na tom místě zažil nebo kde

s kterým spolubojovníkem a kamarádem byl. Snažila jsem se vše si zapamatovat, ale příhod bylo stále více. Díky diktafonu jsem mohla dokonale zaznamenat jeho vzpomínky pokaždé, když začal vyprávět. Tyto záznamy jsem následně ověřovala v dokumentech a zápisnících, které měl doma ve svém archivu. Mnohokrát jsem šla domů a musela jsem ještě dlouho dobu myslet na to, o čem děda vyprávěl a co prožil. Často jsem si říkala, že starosti, které řešíme, jsou jenom maličkosti a drobnosti oproti tomu, co musel řešit můj děda jako mladý kluk. A že šlo často i o život, nemusím snad ani zmiňovat, vždyť byla právě válka a on zažil přímé boje. Na začátku války to byl šestnáctiletý nezkušený chlapec, který měl ale velkou odvahu a odhodlání bojovat proti zlu jménem Hitler. Na konci války mu bylo pouhých 21 let a své 22. narozeniny již slavil ve svobodném Československu na českobudějovickém letišti v Plané.

Poválečná euforie trvala jen krátkou dobu a pak nastalo dlouhé období ponižování a ústrků, které se netýkaly jen jeho, ale i celé rodiny. O to byla větší radost, že se dožil doby, kdy si opět společnost začala lidí jako on vážit.

Jeho vyprávění mi hodně pomohlo pochopit dobu, ve které jsem vyrůstala, a to, proč byl doma můj děda většinou tak uzavřený a málo vstřícný. Když bojoval za války za svou vlast, měl strach jen o sebe. Zato po válce už měl svou rodinu, a s tím i velké obavy o své nejbližší, kteří mohli být ohroženi pro jeho minulost. I přes tyto obavy se nikdy nevzdal svých ideálů a stále věřil tomu, za co bojoval a nikdy nezměnil svůj názor, za kterým si pevně stál.

Brněnské dětství Milana Malého

Milan Malý se narodil 30. září 1923 v Brně-Králově Poli, v rodině legionáře, který v době první světové války bojoval na italské frontě za svobodu a samostatnost Československa.

Milan vyrůstal v poměrně dobrých sociálních podmínkách. Naštěstí se jeho otec uměl o svou rodinu dobře postarat, nikdy nebyl bez zaměstnání a vždy měl slušný plat. Pracoval jako vedoucí expedice firmy MAX Brno, kde působil nepřetržitě 50 let. Otec se dožil 83 let a až do své smrti bydlel v Brně. Z osmi dětí, které měl Milanův otec s první ženou, zemřely tři ještě před tím, než Milan přišel na svět. V den jeho narození bylo nejstarší sestře 25 let a nejmladšímu bratrovi 12 roků. Milanova maminka zemřela, když mu byly dva roky, a tak se ho ujala jeho starší sestra Milada, která bohužel zemřela o tři roky později ve svých

18 letech na tuberkulózu. Milan tak ztratil jako pětiletý chlapec dvě jemu nejbližší osoby.

V Brně prožil dětství i celá školní léta, která ukončil na měšťanské škole v Brně-Králově Poli 26. června 1937. Poté nastoupil do učení na obchodního příručího – obor koloniální zboží, ale pro neshody mezi otcem a tehdejším majitelem obchodu záhy učení ukončil a začal pracovat v textilní továrně jako dělník, což následně vedlo k jeho totálnímu nasazení v Německé říši.

Vlastenecká výchova s legionářskou historií jeho otce a příklad, jak bojoval za Československo v zahraničí, zanechaly u všech sourozenců silné pouto k rodné vlasti a svému národu. S otcem i sourozenci měl i přes jejich velký věkový rozdíl velmi dobrý vztah. Vyrůstal tak v rodině s vlasteneckým cítěním, láskou k vlasti a prezidentu Masarykovi. Kdykoliv se pan prezident Masaryk objevil v Brně, šli ho společně vítat.

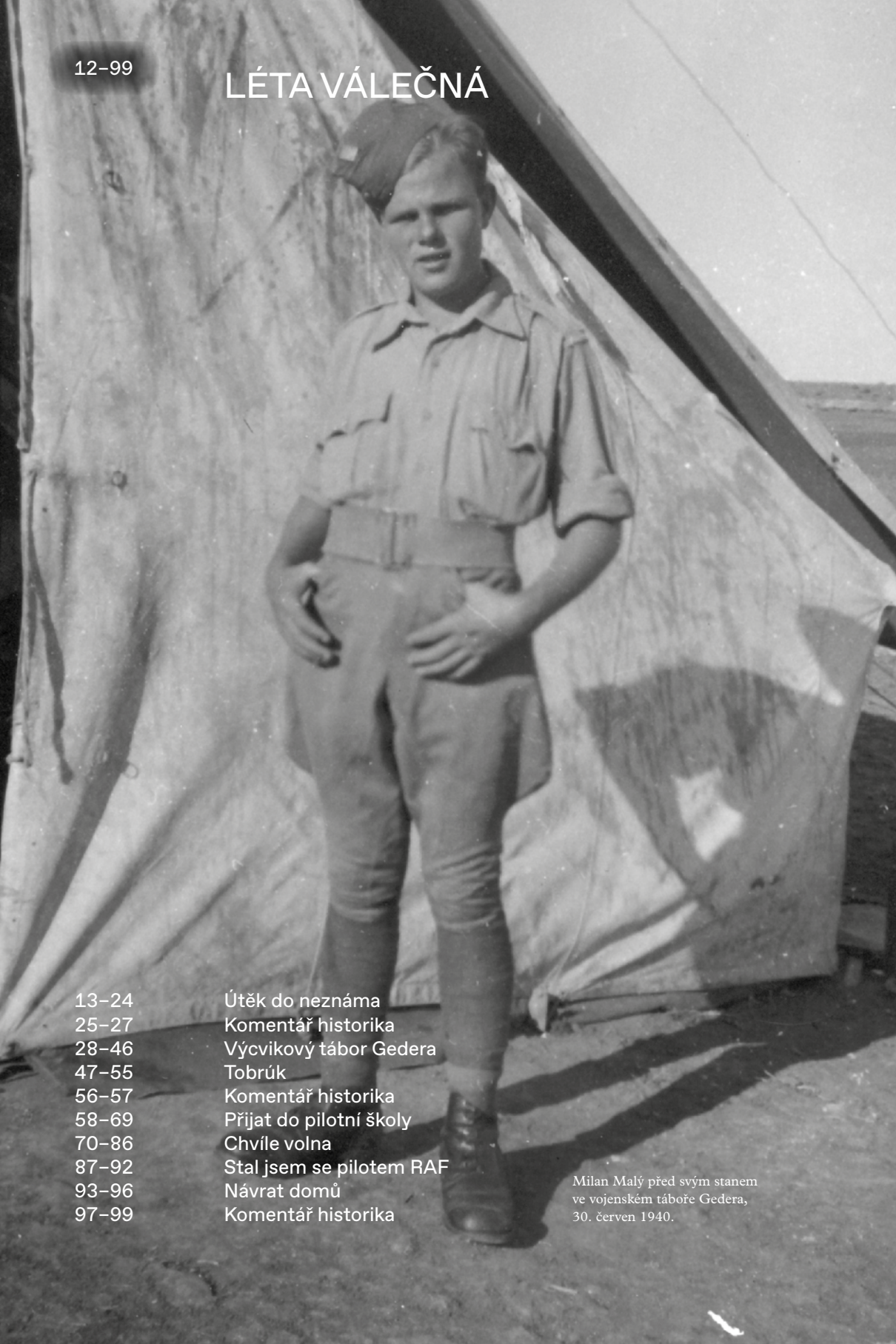
Také měl v Brně kamaráda, jehož bratr pracoval na letišti jako mechanik. Dosti často za ním chodili na letiště a pozorovali ho při práci. Zblízka tak mohli sledovat, jak startují a přistávají letadla, a právě tam vznikla jeho velká touha být letcem.

Rodinné prostředí a události v letech 1938 a 1939 rozhodující měrou ovlivnily jeho další životní cestu, plnou dramatických událostí a zvratů.

Sourozenci Milana Malého před rodným domem v Brně-Králově Poli, Božetěchova 23, rok 1929. Zleva bratr Václav Malý, manželé Božena a Felix Malý (bratr Milana) s jejich dcerkou Vlastou a Milanovy sestry Johanka a Antonie.

LÉTA VÁLEČNÁ

-
- 13-24 Útěk do neznáma
25-27 Komentář historika
28-46 Výcvikový tábor Gadera
47-55 Tobruk
56-57 Komentář historika
58-69 Přiját do pilotní školy
70-86 Chvilé volna
87-92 Stal jsem se pilotem RAF
93-96 Návrat domů
97-99 Komentář historika

Milan Malý před svým stanem
ve vojenském táboře Gadera,
30. červen 1940.

Útěk do neznáma

Vše začalo v roce 1939, byl jsem tenkrát vlastně ještě kluk. Bylo to těžké, současně zvláštní historické období, když mě zařadili do textilní továrny jako dělníka. Jednalo se o továrnu německé firmy Gordmann. Na podzim předmětného roku musela firma poslat určitý počet svých zaměstnanců do třetí říše na práci. I já jsem byl pro tento transport vybrán. Z protektorátu začaly odjíždět vlaky plné českých chlapců a děvčat, na tuto tzv. pomoc třetí říši v jejím válečném úsilí. Jako sotva šestnáctiletý jsem se v jednom vlaku ocitl i já, odtržen od svých blízkých, poslán neznámo kam. Nakonec jsem doputoval do saského města Eisenach, kde jsem byl umístěn do tábora na stavbu dálnice. Bylo to pro mě úplně nové, neznámé prostředí. Byl jsem sám, opuštěný, daleko od svých blízkých. Každodenní fyzicky náročná práce, stesk po domově a rodině, špatné a nedostatečné stravování, to vše mě vedlo k první myšlence na útěk. Když byla v Eisenachu stavba dálnice dokončena, přemístili všechny obyvatele lágru na okraj města Kassel. Tam jsme čistili nedaleký les, kde se údajně měla stavět podzemní továrna. Již v Eisenachu jsem se spřátelil s baťovákem Bohuslavem Velvarkým ze Strašic, který již podnikl jeden dramatický a neúspěšný pokus o útěk. Časem bylo naše přátelství tak

Na vycházce v Eisenachu, první zprava Jánoš, druhý Milan Malý a na konci řady Beran.

silné, že jsme si naprosto důvěřovali. Když bylo po práci volno, táhlo nás to, spolu s kamarády, do města. Kasselem projížděly transporty zajatců z Francie. Jednou jsme z vagonu zaslechli české hlasy a zjistili jsme, že to jsou vojáci československé exilové armády ve Francii. Začali jsme přemýšlet o tom, jakou cestou se dostat do naší armády v zahraničí. Ale spíš to byli jenom takové ty klukovské plány.

Při jedné vycházce se nám Bohouš svěřil, že se s námi brzy rozloučí, neboť uteče. Měl jeden nezdařený pokus o útěk za sebou, což ho motivovalo vše pečlivě napláňovat. Poučení ze svých předchozích chyb, které udělal při prvním pokusu, zvyšovalo šanci úspěšného útěku. Bohouškovou vášní byly mapy, uměl se v nich rychle zorientovat, což jsme mu všichni záviděli. Snad to bylo jeho silné odhodlání, které nás tak zaujalo, že jsme ho začali zpovídat, jak si to vše vlastně představuje. Naše myšlenka o útěku začala být skutečná. Vstoupit do exilové armády byl náš cíl. Na útěk se nás připravovalo pět. Já a Zdeněk Kudla, oba z Brna, Lojza Řečica a jistý Pepek, bohužel si již nevzpomínám na jeho celé jméno. Celou skupinu vedl shora uvedený Bohuslav Velvarský ze Strašic, kterému se říkalo Petr. Nevím ani proč. Postupně jsme vše podrobně napláňovali a do detailů připravili. Každou volnou chvíli jsme trávili spolu, přičemž dál řešili plán našeho útěku. Bylo třeba našetřit nějaké peníze, což trvalo nějakou chvíli. V té době jsme měli málo, celkem asi 300 marek na cestu. Nezbylo než vyčkat na ten správný okamžik.

Chvilka volna v Kasselu, první zleva Jánoš, třetí Beran, Milan Malý je druhý zprava.

V Kasselu krátce před plánovaným útekem z pracovního lágru. První zleva Jánoš, Beran druhý a Milan Malý stojící třetí zprava.

Do okruhu našich přátel patřil také jistý František Mojžík, kterého jsme začali následně podezírat, že donáší Němcům. Začali jsme si před ním dávat velký pozor na to, co říkáme. I tak se k němu náš plán útěku donesl. Obratem vše ohlásil na gestapo, což pro nás bylo velmi zlé. Byli jsme zrovna na pokoji, když tam přiběhl Bohoušův starý kamarád, jistý Havel z Kladna. Varoval nás, že po nás jde gestapo, přičemž Lojzu Řečicu už dostali a vedou ho v řetězech. Na nic jsme nečekali a obratem opustili tábor. Ke své smůle jsme ještě neměli vše dostatečně připravené a sbalené. Chybělo nám stále mnoho věcí, peníze, jídlo i oblečení na dlouhou cestu. V ten okamžik byl jistý pouze cíl našeho útěku. Pro nastalou situaci jsme měli dohodu, že každý opustí tábor jiným směrem, přičemž se sejdem na další vlakové zastávce na připravené trase. Bohouš se vydal přes les, když uslyšel praskání větví, skryl se s obavami do roští a čekal, co se bude dít. Naštěstí to byl Zdeněk Kudla, který běžel stejným směrem. Když se spatřili, oddychli si a dále pokračovali již společně.

Podle připraveného plánu dorazili na vlakovou zastávku, nicméně na zastávce nikdo další nebyl. Začali mít obavy, protože nevěděli, jestli se nám útek podařil. Nastoupili tedy do vlaku a tam jsem seděl já s Pepkem. Všem se hodně ulevilo, každý z nás měl velkou radost ze shledání. Dlouhou dobu jsme ve vlaku probírali, co se přihodilo Lojzovi. Bylo zcela nepochopitelné, že nás někdo z vlastních lidí zradil a udal gestapu. Vlakem bylo třeba projet Kasselem a dále do Gersfeldu. Tam jsme vystoupili a pokračovali 4 km pěšky do vesničky Rommers. U místní cihelny měl Bohouš

Teď něco zajímavějšího: Pamatuješ si, když jsme v Německu utekli z toho lágru, jak jsme po cestě chtěli přibrat mého dřívějšího kamaráda (z dob ve Zlíně) na plachtařském letišti Wasserkuppe. (On tam pracoval v cihelně. To byl Bohuslav Provázek ("Špagát")) Tenkrát na nás čekala policie na nádraží ve Fuldě a jenom my tři jsme se sešli ve vlaku za městem. O Provázkovu osudu jsem nic nemohl zjistit a po válce ve Zlíně mi každý tvrdil, že on se z Německa po válce nedostal a že není na živu. Po celé ty roky od té doby jsem se s tím smířil a jaké bylo moje překvapení, když jsem před nedávnem dostal od něho dopis. Vysvětlil mi vše, jak to s ním dopadlo. Napřed ho pustili, pak musel znova na práci do říše, pak se skrýval v lesích, kde po něm stříleli a dělal partizána do konce války. Tedy velmi dobrodružný život. Já už jsem mu psal o tom, jak nám třem se to podařilo utéct a že by možná bylo zajímavé, kdyby se s Tebou spojil a můžete si po tolika letech trochu pokecat. Telefon na něj zatím nemám, ale adresa je: Bohuslav Provázek, Václavské náměstí 169, 397 01 PÍSEK. (To jste skoro sousedi.) Já jsem mu dal Tvoji adresu a telefon. Tak nevím, jestli jste se už snad náhodou nedomluvíli. Zároveň jsem dostal dopis od dalšího jeho (a mého) kamaráda ze Zlína, když jsme před válkou létali na větroních a hodně fotografií z té doby, když mi bylo 17 let. Tak to jsou takové životní zajímavosti abysme my, dědkové, měli o čem vyprávět.

Úryvek z dopisu Bohuslava Velvarského z 9. dubna 1997. Ten léta hledal své kamarády. Trvalo to 58 let, než se s Milanem Malým shledali.

Milan Malý, Bohuslav Velvarský a Zdeněk Kudla. Tři z pěti chlapců, kterým se podařil útek z lágru do Jugoslávie.

předem domluvený sraz se svým kamarádem Bohumilem Provázekem. Toho znal z Baťova letiště, kde létal na větroních, současně toužil po službě u letectva. Provázek nás ubytoval u sebe. Z naší komunikace obratem pochopil, co máme v plánu a okamžitě se k nám přidal. Jeho příprava na cestu trvala asi dva dny. Musel sbalit všechny věci a poslat je domů. To se však později ukázalo jako velká chyba, neboť tím na sebe upozornil. Protože bylo vše zařízeno a připraveno na cestu, vyrazili jsme vlakem do Fuldy, kde si každý z nás zakoupil jízdenku na další část cesty. Po zaopatření jízdenek se to tam ale začalo hemžit policií a gestapem. Byli jsme téměř obklíčeni, propadali panice, nicméně gestapo šlo po Provázkovi. Měli jeho přesný popis, pravděpodobně od jeho bytné. Pro takovou situaci bylo smluveno, že se rozprchneme a sejdem na další zastávce.

Po této epizodě se nás ve vlaku sešlo o dva méně. Bohouš Velvarský, Zdeněk Kudla a já. Pepek a Provázek byli nezvěstní. Po válce jsme po nich pátrali, nic však nezjistili. Bylo nám řečeno, že je oba zastřelili. Tato informace nebyla potvrzená.

Naše další cesta vedla přes Salzburg do Lince. Vlakem však bylo možné cestovat pouze přes den, protože v noci byly velké kontroly. Nezbylo nám než nocovat někde v lese. Po příjezdu do Lince jsme se rozdělili o poslední kousek chleba, současně doufali, že seženeme nový. Nebylo nám však do řeči, naše nálada byla totiž ponurá. Mysl všech zaměstnávala otázka, jak se dostat co nejdále. Pokud by totiž Provázka s Pepkem zatkli a vyslýчали, bylo by to pro nás všechny zlé. Navíc kluci neměli co kouřit. Bohouš se sebral a šel koupit cigarety do trafiky. Z frajeřiny si řekl o dvacku cigaret a oni mu je prodali. Tak si řekl o dalších dvacet, a zase je dostal. Na to z nás nebyl nikdo zvyklý, protože v protektorátu bylo vše na příděl. Takže i já, ač nekuřák, jsem šel koupit dvakrát dvacku a dal ji klukům. Během dne naše trio popojelo vlakem do malé vesničky, kde se přenocovalo v hustém lesíku za vsí. V noci však byla ukrutná zima, navíc hustě pršelo. Ráno byla naše těla ztuhlá, nevyspalá, unavená. Oblečení jsme měli mokré a špinavé. V takovém stavu jsme pokračovali v cestě vlakem. Místní vesničané cestující vlakem naštěstí vypadali stejně unaveně, takže se nám podařilo mezi ně zapadnout. Peněz už mnoho nezbyvalo, nákup jízdenek byl největší výdaj na naší cestě.

Naplánovaná cesta nyní vedla do San Michaela, kde to Bohouš znal z předchozího pokusu o útěk. Vlak jel až za osm hodin, čekat na nádraží nepřicházelo v úvahu, protože by nás co nevidět zkontrolovali. Naším úkrytem byl zarostlý svah naproti. Bohouš navrhl, že si dáme svačinku, ať vyndám „beton“ (zbytky tvrdého chleba),

ke kterému bylo možné přikusovat leda tak šťovík. Čas se strašně vlekl, snad se dokonce zastavil, čekání se zdálo být nekonečné. Musel jsem si na chvíli odskočit, nebylo to daleko od kluků, když mé oči spatřili tři četníky. Tlumeným hlasem jsem zavolal na kluky, ať utečou, ale oni nevěděli, jakým směrem. Nenapadlo nás nic než běžet ze svahu dolů, když se za námi ozvalo hlasité „HALT!“. A už nás měli. Když nás vedli okolo nádraží, stáli tam lidé v hloučku a smáli se nám. Byli to udavači, kteří na nás poslali četníky. Při cestě na četnickou stanici se nám podařilo dohodnout, co budeme vypovídat.

Vyslýchali nás jednotlivě, přičemž nám prohledali všechny naše věci. U Bohouše našli mapy, slovníky a deník, do kterého si psal podrobně každodenní dění. Při výslechu přišlo nějaké dítě s tím, že nás bylo pět. Tím se vše zkomplikovalo a trvalo dlouho, než se to vysvětlilo. Ukázalo se, že po vystoupení z vlaku nás začali sledovat. Když jsme několikrát vyrazili ke studánce pro vodu, špatně nás spočítali. Výslech byl nekonečný, navíc se objevila další komplikace. Na četnickou stanici přišel nějaký děda, že prý umí česky. Nechali ho přečíst Bohoušův deník, zatrnulo v nás. Každý oněměl, čekal na to, co bude následovat. Nakonec ten děda řekl, že to nemůže přečíst, prý je to napsané polsky. Namísto úlevy

Nádraží ve Feistritz im Rosental, stav v roce 2023.